KANSANELÄKELAITOS
Etuuspalvelut
Lakiyksikkö

12.10.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 13.10.2016/HE 124/2017 vp

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (jäljempänä Kela) kirjallisen asiantuntijalausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on lisätä työllisyyttä kannustamalla työttömiä työnhakijoita aktiivisuuteen ja omatoimisuuteen työnhaussa koko työttömyyden keston ajan. Uusien omavastuupäivien tavoitteena on, että työttömät aiempaa enemmän hakeutuisivat myös lyhytkestoiseen ja osa-aikaiseen työhön, millä pyritään ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä. Ehdotettu malli koskisi sekä työttömyyspäivärahan että työmarkkinatuen saajia.

Kela esittää lausuntonaan seuraavia huomautuksia ehdotetusta mallista.

Esityksen tavoite toteutuu vain, mikäli työttömyysetuuden saajalla on tosiasialliset alueelliset, työkyvyn mukaiset ja osaamista vastaavat mahdollisuudet työllistyä lyhytaikaisestikin ja tarvittaessa osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin. Mikäli henkilön tosiasialliset mahdollisuudet työllistyä ja osallistua palveluihin puuttuvat, työttömyysetuutta maksetaan pitkäaikaisestikin alennettuna.

Mikäli toimeentulotuen piirissä olevan henkilön työttömyysetuutta alennetaan 65 maksupäivän ajaksi, työttömyysetuuden alentaminen kompensoidaan toimeentulotuen määrässä. Tällä ei voida arvioida olevan työllisten määrää lisäävää vaikutusta. Kelan näkemyksen mukaan työttömyysetuuden alentaminen 65 maksupäivän ajaksi voi tuoda myös lisää henkilöitä toimeentulotuen piiriin.

Aktiivimallilla on kustannusvaikutuksia myös yleisen asumistuen menoihin, kun työttömyysetuutta maksetaan pitkäaikaisesti alennettuna.

Kela ehdottaa, että lakimuutoksen vaikutuksia työllistymiseen, työttömyysetuuksien tasoon ja muihin etuuksiin seurataan.

Ehdotettu malli aiheuttaa Kelan arvion mukaan 15 henkilötyövuoden lisäyksen työttömyysturvan ratkaisutyöhön. Työttömyysetuuden saajan aktiivisuutta arvioitaisiin 65 maksupäivän välein. Työttömyysetuuden tason muuttaminen 65 maksupäivän välein aktiivisuuden perusteella lisää etuuspäätösten määrää, millä on vaikutus myös muutoksenhakuasioiden määrään. Aktiivimalli lisää Kelan näkemyksen mukaan asiakkaiden yhteydenottoja, koska malli on monimutkainen ja asiakkaille vaikeasti ymmärrettävissä.

POSTIOSOITE
PL 78
00381 Helsinki

KÄYNTIOSOITE
Höyläämötie 1 a B
00380 Helsinki

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@kela

PUHELIN
020 634 11

Etuuden määrän tutkiminen 65 maksupäivän välein hidastaisi työttömyysetuuden maksamista, mikäli soviteltavien työttömyysetuushakemusten määrä kasvaa lain tavoitteen mukaisesti. Käytännössä työttömyysetuuksien maksamiseen voi tulla viivettä. Työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (30.12.2002/1330) 1 §:n 1 momentin mukaan peruspäiväraha ja työmarkkinatuki maksetaan niin, että se on hakijan nostettavissa viikon kuluessa maksukauden päättymisestä. Kela esittää, että 1 momenttia muutettaisiin seuraavalla tavalla:

> *Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki maksetaan niin, että se on hakijan nostettavissa viikon kuluessa maksukautta koskevan hakemuksen saapumisesta, kun hakemuksen käsittelemiseksi tarvittavat tiedot ovat käytettävissä*.

Esityksen mukaan laki tulisi voimaan 1.1.2018. Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan tarkastelujakso alkaisi, kun henkilölle työssäoloehdon täyttymisen perusteella ensimmäisen kerran maksetaan työttömyyspäivärahaa ja työmarkkinatuen tarkastelujakso alkaisi, kun henkilö alkaa saada työmarkkinatukea. Kelan näkemyksen mukaan lain voimaantulosäännöstä on tarpeen tarkentaa, mikäli tarkoitus on, että mallin piiriin tulee jokainen työttömyysetuuden saaja 1.1.2018 alkaen.

Antti Ristimäki
Lakimies

Etuuspalvelujen lakiyksikkö
Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskus